

PRACE NAUKOWE

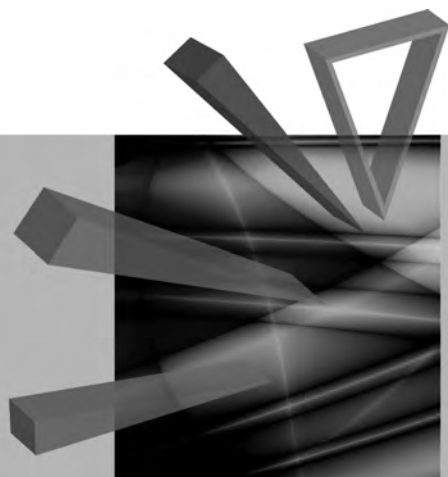
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

307

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Grażyna Węgrzyn

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-390-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Franciszek Adamczuk , Produkty tradycyjne i regionalne i ich wykorzystanie w promocji regionu.....	15
Ewa Badzińska , Perspektywy i bariery rozwoju firm <i>spin-off</i> w Polsce.....	25
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Polityczne i strukturalne czynniki wpływające na przemiany w rozmieszczeniu produkcji trzody chlewnej w krajach Unii Europejskiej.....	35
Agnieszka Barczak , Wykorzystanie metody programowania liniowego do oceny procesu produkcyjnego grup gospodarstw wybranych typów rolniczych.....	45
Wioletta Bieńkowska-Golasa , Odległość gmin wiejskich województwa mazowieckiego od głównych ośrodków gospodarczych a ich poziom przedsiębiorczości	56
Alicja Bonarska-Treit , Turystyka szansą rozwoju lokalnego.....	65
Agnieszka Borowska , Wykorzystanie środków w ramach krajowych programów wsparcia pszczelarstwa w Polsce.....	77
Anna Czech , Bezpieczeństwo energetyczne Polski a odnawialne źródła energii	92
Małgorzata Dolata , Pozycja konkurencyjna obszarów wiejskich Polski Wschodniej z punktu widzenia ich wyposażenia w infrastrukturę gospodarczą.....	100
Monika Fabińska , Wybrane czynniki kapitału regionalnego determinujące rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego	109
Mateusz Folwarski , Wynagrodzenia dyrektorów wykonawczych rady dyrektorów największych amerykańskich banków przed i po kryzysie finansowym	121
Małgorzata Fronczek , Charakter wymiany handlowej Polski z zagranicą po 1990 roku	132
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw sektora motoryzacyjnego w Polsce i w Europie	142
Marcin Gospodarowicz , Sektor mikroprzedsiębiorstw w Polsce i jego wsparcie ze środków UE w latach 2007-2011	152
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polski sektor rolny a cyfryzacja – przykład i bariery realizacji projektu wdrażającego technologie informatyczne.....	165

Sylwia Guzdek , Znaczenie instytucji otoczenia biznesu dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2012	176
Barbara Hadryjańska , Umacnianie przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw na przykładzie sektora rolno-spożywczego	190
Sławomira Hajduk , Instrumenty ekonomiczne zarządzania przestrzenią na poziomie lokalnym	201
Mariusz Hamulczuk , Asymetria w transmisji cen w łańcuchu żywnościowym. Przykład cen drobiu w Polsce.....	212
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej osobom nieubezpieczonym na podstawie decyzji organu wykonawczego samorządu terytorialnego	224
Grażyna Karmowska , Zróżnicowanie rozwoju powiatów województwa zachodniopomorskiego.....	233
Wojciech Kisiała, Bartosz Stępiński , Analiza zróżnicowania przestrzennego absorpcji funduszy Unii Europejskiej przez samorządy terytorialne w Polsce.....	247
Joanna Kizielewicz , Polityka gospodarcza rządu i Unii Europejskiej wobec regionów nadmorskich i jej wpływ na rozwój turystyki morskiej w Polsce	257
Ewa Kołoszycz , Dochody typowych gospodarstw mlecznych w UE w 2011 roku	270
Sylwester Kozak , Efektywność zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2002-2011. Czy wielkość i własność zagraniczna zakładów mają znaczenie?.....	280
Mariusz Kudelko , Ocena zasadności budowy elektrowni systemowych wykorzystujących nowe złoża węgla brunatnego	292
Anetta Kuna-Marszałek , Strategie ekologiczne przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.....	305
Piotr Laskowski , Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik rozwoju regionalnego na przykładzie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST- PARK”	317
Wojciech Leoński , Zewnętrzne bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce..	330
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Współpraca przedsiębiorstw przemysłowych z innymi uczestnikami rynku w zakresie działalności innowacyjnej.....	341
Agnieszka Malkowska , Strategia rozwoju Euroregionu Pomerania a budowa konkurencyjnego regionu przygranicznego.....	353
Arkadiusz Malkowski , Wschodnia granica Polski. Od peryferii i izolacji do współdziałania	363
Grażyna Mańczak , Ocena polityki proeksportowej w Polsce	373
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analiza nakładów pracy w gospodarstwach rolnych w 2010 roku w porównaniu do 2002 roku	384

Dominika Mierzwa , Zastosowanie modelu multiplikacyjnej analizy dyskryminacji w ocenie spółdzielczych przedsiębiorstw mleczarskich.....	396
Andrzej Miszczuk , Nowe podejście do regionalnego planowania strategicznego (na przykładzie województwa podkarpackiego).....	408
Zbigniew Mongiało, Michał Świtlyk , Analiza współczynników efektywności uczelni publicznych.....	420
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Gospodarowanie wojewódzkim zasobem nieruchomości a dochody województwa	431
Piotr Podsiadło , Zagadnienie pomocy publicznej dla przedsiębiorstw w sektorze rybołówstwa.....	442
Halina Powęska , Cel przekraczania granicy uczestników handlu przygranicznego a struktura towarowa transgranicznych zakupów na pograniczu polsko-ukraińskim	454
Zdzisław W. Puślecki , Nowe zjawiska we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020 ...	465
Bogusława Puzio-Waślawik , Samozatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce	477
Małgorzata Raczkowska , Spółdzielczość socjalna w Polsce	489
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci polityki regionalnej.....	502
Iga Rudawska , Sieć jako pośrednia forma koordynacji gospodarczej na przykładzie zintegrowanej opieki zdrowotnej	513
Robert Rusielik , Determinanty efektywności technicznej produkcji żywca wołowego w Europie i na świecie w roku 2011	522
Karolina Sienkiewicz , Karta Praw Studenta a sytuacja absolwentów szkół wyższych na rynku pracy.....	534
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audyt jako narzędzie optymalizacji zarządzania przedsiębiorstwem w dobie kryzysu ekonomicznego	546
Katarzyna Skorupińska , Niezwiązkowe formy reprezentacji pracowników w polskim systemie stosunków przemysłowych	557
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinanty niezależności komitetu wynagrodzeń w bankach w Polsce	569
Jerzy Sokołowski , Optymalizacja wyboru oferty turystycznej przez klienta przy wykorzystaniu portalu internetowego holidaycheck	581
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Ocena stopnia wykorzystania pomocy publicznej przez przedsiębiorstwa województwa lubelskiego na podstawie wyników badań ankietowych	590
Marcin Stępień , Elementy zasad podatkowych w aspekcie polskiego systemu podatkowego.....	602
Maciej Szczepankiewicz , Potencjał innowacyjny polskich parlamentarzystów.....	612

Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , Rola funduszy unijnych w finansowaniu zrównoważonego rozwoju na przykładzie gmin województwa łódzkiego	623
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , Aktywność innowacyjna a wielkość przedsiębiorstw w systemie przemysłowym małopolski	633
Dariusz Urban , Gospodarka polska jako miejsce inwestycji z perspektywy wybranych państwowych funduszy majątkowych – przyczynek do badań empirycznych.....	644
Piotr Urbanek , Polityka wynagradzania kadry kierowniczej w polskich bankach publicznych na przykładzie spółek indeksu WIG20	654
Adam Wasilewski , Użytki rolne a rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce	667
Anetta Waśniewska , Aktywność społeczna i ekonomiczna stowarzyszeń i fundacji – wybrane zagadnienia na podstawie przeprowadzonych badań	678
Marek Wigier , Sytuacja ekonomiczna przetwórstwa spożywczego w Polsce w okresie członkostwa w UE – stan i perspektywy.....	688
Edward Wiśniewski , Efekty skali w funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gmin województwa zachodniopomorskiego	700
Urszula Zagóra-Jonszta , Ruch spółdzielczy i działalność Franciszka Stefczyka	710
Katarzyna Żak , Diagnoza poziomu innowacyjności polskiej gospodarki.....	721

Summaries

Franciszek Adamczuk , Usage of traditional and regional products in the region's promotion.....	24
Ewa Badzińska , Prospects and barriers to the development of <i>spin-off</i> companies in Poland	34
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Political and structural factors affecting the changes in the distribution of pig production in the European Union countries	44
Agnieszka Barczak , The use of the linear programming method to assess the production process of groups of farms of some chosen agricultural types.	55
Wioletta Bieńkowska-Gołas , Distance of rural communities in Mazovian Voivodeship from the main economic centres and their level of entrepreneurship	64
Alicja Bonarska-Treit , Tourism as a chance for local development.....	76
Agnieszka Borowska , The use of funds under National Programmes for the Support of Apiculture in Poland	91
Anna Czech , Polish energy security and renewable energy sources	99

Malgorzata Dolata , Competitive position of East Poland rural areas from the point of view of economic infrastructure equipment.....	108
Monika Fabiańska , Selected factors of the regional capital determining investment decisions of the companies from the textile and clothing sector from Łódź Voivodeship.....	120
Mateusz Folwarski , Remuneration of executive directors of board of directors of the biggest American banks before and after the financial crisis	131
Malgorzata Fronczek , Character of the Polish foreign trade after 1990	141
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Conditioning of automotive sector enterprises competitiveness in Poland and in Europe.....	151
Marcin Gospodarowicz , Microenterprises in Poland and their support from EU funds in the years 2007-2011.....	164
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polish agriculture sector vs. digitization – example and barriers of the computer technologies implementing project realization	175
Sylwia Guzdek , The importance of business environment for small and medium-sized enterprises in 2007-2012.....	189
Barbara Hadryjańska , Strengthening the competitive advantage of companies on the example of the agri-food sector.....	200
Sławomira Hajduk , Economic instruments of space management on the local level.....	211
Mariusz Hamulczuk , Asymmetric price transmission along the food chain. Example of poultry prices in Poland	223
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Financing health care services for uninsured individuals under a decision of the executive body of the local government.....	232
Grażyna Karmowska , Differences in the development of poviats of West Pomeranian Voivodeship	246
Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński , Spatial differences in the absorption of EU funds by the regional and local governments in Poland.....	256
Joanna Kizielewicz , Economic policy of the government and the European Union towards coastal regions and its influence upon the development of maritime tourism in Poland	269
Ewa Kołoszycz , Income of typical dairy farms in the European Union in 2011.....	279
Sylwester Kozak , Efficiency of life insurance companies in Poland in the years 2002-2011. Do size and foreign ownership matter?.....	291
Mariusz Kudelko , Assessment of building of power plants using new lignite deposits – a systems approach.....	304
Anetta Kuna-Marszałek , Environmental strategies of enterprises on the international markets	316

Piotr Laskowski , Special economic zones as a factor of regional development based on Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK”.	329
Wojciech Leoński , External barriers to the development of entrepreneurship in Poland	340
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Cooperation of industrial enterprises with other market participants in terms of innovative activity.....	352
Agnieszka Malkowska , Strategy for the development of Pomerania Euro-region and building of competitive border region	362
Arkadiusz Malkowski , The eastern border of Poland from outskirts and isolation to co-operation	372
Grażyna Mańczak , Pro-export policy assessment in Poland.....	383
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analysis of labour output in agricultural farms in 2010 in comparison to 2002.....	395
Dominika Mierzwa , Application of multiplication analysis of discrimination to the evaluation of cooperative dairy companies	407
Andrzej Miszczuk , New approach the regional strategic planning (as an example of Podkarpackie Voivodeship)	419
Zbigniew Mongiało, Michał Świtłyk , Analysis of efficiency coefficients of public universities	430
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Voivodeship real estate management vs. voivodeship revenue	441
Piotr Podsiadło , State aid for fishing industry companies.....	453
Halina Powęska , The purpose of crossing the border by cross-border traders and the commodity structure of cross-border purchasing in the Polish-Ukrainian border region.....	464
Zdzisław W. Puślecki , New phenomena in the Common Agricultural Policy of the European Union in the conditions of a budgetary perspective for the years 2014-2020.....	476
Bogusława Puzio-Wańclawik , Self-employment during the economic slowdown in Poland	488
Małgorzata Raczkowska , Social cooperative movement in Poland.....	501
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie local government units as beneficiaries of regional policy	512
Iga Rudawska , Network as an intermediate form of economic coordination on the example of integrated healthcare	521
Robert Rusielik , Determinants of technical efficiency of beef production in Europe and in the world in 2011.....	533
Karolina Sienkiewicz , Consequences of signing Student’s Law Card for university graduates	545
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audit as a tool for optimization of company management in the current economic crisis.....	556

Katarzyna Skorupińska , Non-trade union forms of employee representation in the Polish system of industrial relations	568
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinants of compensation committee independence in banks in Poland.....	580
Jerzy Sokółowski , Optimization of tourist offer selection by using Internet portal HolidayCheck.....	589
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Assessment of the use of public assistance by companies in Lublin Voivodeship based on survey results	601
Marcin Stępień , Elements of tax rules in the context of the Polish tax system	611
Maciej Szczepankiewicz , Polish parliamentarians' innovation potential.....	622
Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , The role of EU funds in the financing of sustainable development on the example of Łódź Voivodeship municipalities	632
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , The impact of enterprises' size on regional innovation systems – Małopolskie case	643
Dariusz Urban , Polish economy as a place of investment from the perspective of selected sovereign wealth funds – a contribution to the empirical analyses.....	653
Piotr Urbanek , Executive remuneration policy in the Polish public banks on the example of WIG20 companies.....	666
Adam Wasilewski , Arable land and the development of non-agricultural economic activity in Poland.....	677
Anetta Waśniewska , Social and economic activity of associations and foundations – selected problems based on research.....	687
Marek Wigier , Food processing in Poland in the times of EU membership – condition and perspective	699
Edward Wiśniewski , Economies of scale in the operation of local government units on the example of communities of Western Pomerania.....	709
Urszula Zagóra-Jonszta , Cooperative movement and activities of Franciszek Stefczyk	720
Katarzyna Żak , Diagnosis of the innovation level of Polish economy	732

Grażyna Mańczak

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

OCENA POLITYKI PROEKSPORTOWEJ W POLSCE

Streszczenie: Handel zagraniczny jest ważnym elementem polityki gospodarczej w każdym kraju. Artykuł stanowi próbę przedstawienia i oceny realizowanej polityki w tym zakresie ze szczególnym uwzględnieniem polityki proeksportowej, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej. Ocena działań w tym zakresie odbywa się głównie za pomocą różnego rodzaju instrumentów ekonomicznych, które mogą sprzyjać rozwojowi handlu zagranicznego lub stanowić jego barierę. Polityka proeksportowa nabiera szczególnego znaczenia w okresie kryzysu gospodarczego.

Słowa kluczowe: handel zagraniczny, eksport, polityka.

1. Wstęp

Na początku XXI w. obserwujemy na płaszczyźnie wymiany międzynarodowej ujawnienie się silnych tendencji liberalnych. Otwieranie się gospodarek narodowych na zewnątrz ma charakter nie tylko regionalny, ale również globalny. Liberalizacji podlegają obroty handlowe, kapitałowe, wymiana usług, a nawet migracja siły roboczej.

Internacjonalizacja gospodarki, szerokie uczestnictwo w międzynarodowym podziale pracy wymagają zastosowania odpowiednich instrumentów stymulujących działalność krajowych eksporterów przy jednoczesnym zachowaniu zasad wolnego handlu i uczciwej konkurencji wobec podmiotów zagranicznych obecnych na rynku krajowym. Korzyści wynikające z umiędzynarodowienia mogą stanowić fundament dla wzrostu gospodarczego.

Działania państwa mające na celu przyspieszenie rozwoju gospodarczego poprzez internacjonalizację gospodarki określane są mianem proeksportowej strategii rozwoju. Przykłady krajów z grupy NIC (Korea Płd., Singapur, Hongkong oraz Tajwan), opierających rozwój dobrobytu na konsekwentnie realizowanej strategii proeksportowej, wskazują na wysoką jej skuteczność.

Celem artykułu jest dokonanie oceny polityki w zakresie eksportu, która jest ważnym elementem polityki gospodarczej kraju. Realizacja tego celu odbyła się m.in. poprzez przedstawienie narzędzi stosowanych w eksporcie oraz dokonanie ich oceny pod względem skuteczności działania.

2. Teoretyczne uwarunkowania prowadzonej polityki proeksportowej

W praktyce każda gospodarka dąży do włączenia się w transakcje importowo-eksportowe. Stopień otwarcia na zagranicę jest jednak zróżnicowany i uzależniony od wielu czynników, m.in. od zdolności proeksportowej kraju, wielkości chłonności rynku wewnętrznego lub charakteru realizowanej polityki handlowej (wolny handel czy protekcjonizm).

Zagadnienie skutecznego wspierania eksportu przez państwo jest niewątpliwie ważne i ciągle aktualne zarówno w teorii, jak i w praktyce gospodarczej. Polega ono na oferowaniu zagranicznym importerom korzystnych warunków zapłaty, czyli odroczeń płatności lub kredytów bankowych. Te ułatwienia mogą być udzielone bez obaw, ponieważ państwo uczestniczy w częściowym lub całkowitym przejmowaniu ryzyka finansowego poprzez ubezpieczenie wiarytelności zagranicznych lub gwarantowanie ich spłaty. Instytucje ubezpieczeniowe oraz banki finansują transakcje krótkoterminowe na rachunek własny, natomiast transakcje średnio- i długoterminowe są finansowane wprost na rachunek państwa. Dzięki temu kredytowanie i ubezpieczanie kontrahentów eksportowych stanowi, obok ceny i jakości towaru, istotny i coraz ważniejszy element konkurencji na rynkach międzynarodowych.

Rosnący deficyt handlowy i płatniczy może stanowić poważną przesłankę dla zrewidowania i zintensyfikowania dotychczasowych działań na rzecz eksportu. Ważną rolę odgrywają teoretyczne i praktyczne aspekty wspierania eksportu za pomocą instrumentów kredytowych i ubezpieczeniowych. Przez pojęcie instrumentów kredytowych rozumie się: rządowe kredyty eksportowe, kredyty udzielane przez banki komercyjne na rzecz importerów lub ich banków, kredyty kupieckie, zasady i formy finansowania kredytów kupieckich bądź refinansowania kredytów bankowych oraz mechanizmy i subsydiowanie stóp procentowych obniżających kredyty eksportowe.

Jako instrumenty ubezpieczeniowe traktowane są: gwarancje instytucji ubezpieczeniowych udzielane bankom i innym podmiotom finansującym transakcje eksportowe, ubezpieczenia inwestycji zagranicznych podmiotów krajowych, ubezpieczenia ryzyka wzrostu kosztów produkcji, ryzyka kursowego itp.

Problematyka wspierania eksportu przez rząd za pomocą instrumentów finansowych oraz korzyści płynące z tego dla rozwoju całej gospodarki nie są jeszcze głęboko zakorzenione w świadomości ani polskich eksporterów, ani polityków. Problematyka ta nie jest także dostatecznie szeroko rozwinięta w literaturze ekonomicznej.

Finansowanie transakcji eksportowej przebiega zawsze dwuetapowo:

- po pierwsze – jest to finansowanie „cyklu produkcyjnego”, czyli wydatków związanych z wytworzeniem produkcji przeznaczonej na eksport;
- po drugie – jest to finansowanie „cyklu rozliczeniowego”, czyli okresu od momentu wysłania towaru i dokumentów towarowych do odbiorcy lub jego banku aż do momentu uzyskania efektywnego wpływu należności za dostawę.

Obydwa etapy transakcji eksportowej wymagają, oprócz nakładów kapitału własnego, również zasilania zewnętrznego. Skala i rozmiary zapotrzebowania na środki finansowe są uzależnione od wielu czynników, przede wszystkim od wyposażenia w kapitał własny. Zależą również od rodzaju towarów będących przedmiotem eksportu, a więc od tego, czy są to towary konsumpcyjne, czy dobra inwestycyjne.

Pojęcie polityki proeksportowej może być definiowane co najmniej w dwóch kategoriach. Definicja węższa, nawiązująca do definicji polityki handlowej, określa politykę proeksportową jako „zbiór reguł, metod i narzędzi stosowanych przez władzę gospodarczą kraju dla przyspieszenia rozwoju eksportu”¹. Definicja ta wiąże politykę proeksportową z ingerencją rządu w sferę wymiany międzynarodowej, przez co jest ona traktowana jako rodzaj interwencjonizmu państwowego, centralnego oddziaływania na kierunek, strukturę czy rozmiar eksportu². Ujęcie szersze traktuje politykę proeksportową jako odmianę polityki międzynarodowej, wskazując jako cel polityki proeksportowej przyspieszenie rozwoju gospodarczego, nie zaś rozwój eksportu, który sam w sobie nie zawsze prowadzi do wzrostu społecznego dobrobytu.

Ujęcie szersze określa zadania władzy gospodarczej w ramach prowadzonej polityki proeksportowej i nie tylko jako wsparcie udzielane sferze eksportu, ale przede wszystkim jako dążenie do zapewnienia maksymalnych korzyści w ramach międzynarodowego podziału pracy. Wiąże się to z aktywnym i świadomym oddziaływaniem na sferę importu, produkcji oraz konsumpcji krajowej. Ujęcie węższe określa każdy wzrost eksportu jako zjawisko pozytywne, natomiast definicja szersza wyznacza granice opłacalności zwiększania rozmiaru eksportu. W przypadku zniekształceń mechanizmu rynkowego na poziomie krajowym władza gospodarcza posiada w pewnym zakresie możliwość ich niwelowania czy ograniczania negatywnych skutków dla krajowych eksporterów.

Polityka proeksportowa może przybierać charakter systemowy, tzn. przejawiać się w popieraniu eksportu za pomocą preferencji podatkowych, kredytowych i innych, bez jakiegokolwiek dyskryminacji podmiotowej i towarowej³. W związku z tym w polityce proeksportowej są wykorzystywane zarówno narzędzia należące wyłącznie do polityki handlu zagranicznego, jak również instrumenty zaliczane do ogólnej polityki gospodarczej, które są ustalane specjalnie dla eksporterów.

Klasyfikacja oraz prezentacja poszczególnych narzędzi polityki handlu zagranicznego jest przedmiotem licznych opracowań. Ogół form popierania eksportu można sprowadzić do działań o charakterze politycznym, instytucjonalnym oraz ekonomiczno-finansowym.

¹ D. Rosati, *Polityka proeksportowa*, PWE, Warszawa, 1990, s. 15.

² T.M. Bednarczyk, *Instrumenty wspierania eksportu: kredyty i ubezpieczenia*, PWN, Warszawa 2000, s. 17.

³ M. Gorynia, *Międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarczej a polityka ekonomiczna*, „*Ekonomista*” 1998, nr 3.

Rozwojowi eksportu sprzyja rozwiązywanie stosunków politycznych i traktatowych na szczeblu rządowym, podpisywanie międzynarodowych umów handlowych (bilateralnych lub wielostronnych), tworzenie stref wolnego handlu, unii celnych lub wspólnych obszarów ekonomicznych. Działania te zwiększają znakomicie dostęp do zagranicznych rynków zbytu.

Działania promocyjne o charakterze instytucjonalnym prowadzą ministerstwa, bank centralny oraz specjalne organizacje gospodarcze, które są przez państwo tworzone i/lub nadzorowane, a także finansowane. Wśród tych instytucji szczególną rolę odgrywają izby handlowe, przemysłowe lub przemysłowo-handlowe. Gromadzą one informacje o zagranicznych rynkach zbytu, rejestrują zwyczaje handlowe, promują eksport na zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych, prowadzą międzynarodową działalność arbitrażową, wydają różnego rodzaju opracowania zawierające informacje związane z handlem zagranicznym. Dostarczaniem informacji dotyczących zagadnień koniunkturalnych i strukturalnych w gospodarce światowej i w gospodarkach poszczególnych krajów zajmują się także instytuty handlu zagranicznego (np. w Polsce Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego).

3. Rola instrumentów ekonomiczno-finansowych w polityce proeksportowej

Najważniejszą rolę w polityce proeksportowej odgrywają jednak instrumenty o charakterze ekonomiczno-finansowym, takie jak kurs walutowy, podatki i inne narzędzia finansowe. Znaczenie wpływu kursu walutowego na rozmiary i opłacalność eksportu omówione jest w wielu pracach dotyczących rozliczeń międzynarodowych. Polityka kursowa jest instrumentem wielokierunkowym. Oprócz stymulowania wielkości eksportu i importu oddziałuje także na wielkość podaży pieniądza krajowego oraz stopę inflacji. Tylko w ustabilizowanej gospodarce rynkowej może więc być skutecznym regulatorem obrotów handlowych. W przypadku krajów transformujących system gospodarczy w kierunku gospodarki rynkowej skuteczność działań za pomocą kursu walutowego jest ograniczona.

Zwiększenie udziału sektora eksportowego wymaga przeprowadzenia zmian strukturalnych oraz jakościowych w gospodarce krajowej. Konieczne jest także unowocześnienie produkcji, tak aby była ona konkurencyjna na rynkach zagranicznych. Wszystkie te dostosowania wymagają zakupów (najczęściej importowych) dóbr inwestycyjnych oraz, przynajmniej w fazie początkowej, konieczny jest import zaopatrzeniowy. Dlatego też realizowana strategia proeksportowa prowadzi także do wzrostu importu.

Wspieranie eksportu za pomocą narzędzi ekonomicznych w większości przypadków nosi znamiona jego subwencjonowania. Subwencje (subsytia) eksportowe stanowią formę bezpośredniego oddziaływania państwa w celu zwiększenia eksportu oraz poprawy jego międzynarodowej konkurencyjności. Subwencje właściwe

traktowane są jako odmiana oficjalnego dumpingu. Należą one do najbardziej restrykcyjnych środków polityki handlowej. Podczas negocjacji wielostronnych na forum GATT ustanowiono dyscypliny regulujące stosowanie subsydiów. Uznano, że subwencje bezpośrednie przyczyniają się do nieuczciwej konkurencji i zezwolono krajom importującym na stosowanie protekcjonistycznych cel przeciwdziałających.

W warunkach liberalizacji handlu światowego ekonomiczne narzędzia polityki proeksportowej zmieniają się z bezpośredniego oddziaływania na eksport na oddziaływanie pośrednie. Bezpośrednie subwencje eksportowe coraz częściej zastępowane są subwencjami w postaci ukrytej, pozwalającej na ominięcie negatywnych skutków postępowań retorsyjnych ze strony krajów importujących.

Coraz większą rolę zaczyna więc odgrywać stwarzanie przez rządy warunków sprzyjających rozwojowi eksportu. Realizacja strategii rozwoju gospodarczego poprzez wzrost eksportu wiąże się z trudnościami, które wynikają z następujących czynników:

- wzrost eksportu wymaga uruchomienia systemu zachęt dla eksporterów (subsytia pośrednie i bezpośrednie), co wiąże się z obciążeniem budżetu,
- subsydiowanie eksportu może się spotkać z działaniami odwetowymi zagranicznych partnerów, wspieranie eksportu może być społecznie postrzegane jako ograniczanie dostępności towarów eksportowanych na rynku krajowym, co prowadzi do wzrostu ich cen,
- wspieranie eksportu może być postrzegane jako uzależnienie gospodarki od rynków zagranicznych⁴.

Bodźce proeksportowe, zwłaszcza w formach subwencjonowania pośredniego, są dopuszczalne w ramach wspólnej polityki handlowej Unii Europejskiej, która jest realizowana wobec krajów trzecich, nienależących do Unii. W jej zakres wchodzi m.in. ujednoczenie środków ochrony wspólnego rynku oraz harmonizacja polityki proeksportowej. Celem wspólnej polityki handlowej jest, z jednej strony, zapewnienie długofalowego rozwoju handlu z krajami trzecimi, z drugiej zaś ochrona interesów ekonomicznych Wspólnoty. Do osiągnięcia tych celów używane są liczne instrumenty, które mają ochraniać rynek. Państwa członkowskie zostały zobligowane do stopniowego ujednoczania narodowych polityk promowania eksportu, tak by nie zakłócać konkurencji między przedsiębiorstwami z krajów należących do Wspólnoty.

Zasadnicze znaczenie mają metody stymulowania eksportu za pomocą instrumentów finansowych w takich formach, jak:

- ulgi i ułatwienia o charakterze fiskalnym,
- ulgi i ułatwienia o charakterze kredytowym, gwarantowanie i ubezpieczenie kredytów i należności eksportowych z udziałem środków budżetowych,
- wszelkiego typu działalność promocyjna organizowana i finansowana przez rządy państw.

---

⁴ D. Rosati, wyd. cyt., s. 21.

Polska jest uprawniona do stosowania pięciu rodzajów subsydiów eksportowych, w tym: subsydiowania stóp procentowych niektórych rodzajów kredytów eksportowych oraz subsydiowania programu ubezpieczeń kontraktów eksportowych realizowanych przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE SA).

Ministerstwo Gospodarki planuje wprowadzenie nowych instrumentów wspierania eksportu, takich jak:

- utworzenie ze środków publicznych banku ds. finansowania handlu zagranicznego,
- utworzenie systemu promocji eksportu MG w Internecie,
- wprowadzenie systemu szkoleń eksportowych,
- wprowadzenie spójnego systemu nagród MG za szczególne osiągnięcia w eksporcie.

O użyteczności systemu wspierania eksportu świadczą dane tab. 1, sporządzonej na podstawie badań przeprowadzonych przez IKCHZ.

Tabela 1. Stopień wykorzystania instrumentów specyficznych przez eksporterów (w %)

Wybrane instrumenty	Odsetek firm korzystających	Odsetek firm niekorzystających	Brak odpowiedzi
Rachunek dewizowy w banku	62	30	8
Zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym poprzez terminowe transakcje walutowe	17	75	8
Ulga podatkowa dla eksporterów z tytułu inwestycji	14	80	6
Gwarancje bankowe dla kredytów eksportowych KUKE	13	80	7
Ubezpieczenia kredytów i ryzyka eksportowego, np. KUKE	9	84	7
Poręczenia i gwarancje rządowe dla kontraktów eksportowych	3	90	7
Subsydiowanie stopy procentowej kredytów dyskontowych	2	90	8

Źródło: obliczenia własne na podstawie materiałów z Instytutu Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego.

Z tab. 1 wynika, że poza możliwością posiadania rachunku dewizowego tylko nieliczne firmy korzystają z instrumentów wspierania eksportu, a więc dotychczasowe działania w zakresie polityki proeksportowej tylko w niewielkim stopniu wpływają na wzrost eksportu. Główne przyczyny, które powodują tak małe wykorzystanie tych środków, to:

- wysokie koszty,
- zbyt wygórowane kryteria,
- brak wiedzy eksporterów o danych instrumentach.

4. Główne uwarunkowania obrotów towarowych w okresie kryzysu

Kryzys w gospodarce światowej wywołał poważne zmiany zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań polskiego handlu zagranicznego. Wśród tych zmian, których wpływ okazał się stosunkowo najbardziej wymierny i bezpośredni, na szczególne podkreślenie zasługują dwa przeciwstawne czynniki:

- z jednej strony destruktywne dla eksportu, a w warunkach jego wysokiej importochłonności także ograniczające import zaopatrzeniowy, skutki załamania popytu w otoczeniu międzynarodowym, zwłaszcza na kluczowych dla polskich eksporterów rynkowych, rynkach unijnych i innych rynkach rozwiniętych,
- z drugiej zaś stymulujące oddziaływanie głębokiej deprecjacji złotego na eksport przy równoległym, hamującym jej wpływie na import.

Kryzys spowodował spadek wolumenu eksportu polskiego o 8%, czyli o ponad 4% łagodniejszy niż w skali gospodarki globalnej, a jednocześnie spadek wolumenu importu o blisko 15%, czyli o 2% głębszy niż w skali globalnej.

Załamanie obrotów w wymiarze wartościowym okazało się znacznie głębsze niż w ujęciu wolumenowym. Eksport zmniejszył się o 15,5% do poziomu 98,3 mld euro, natomiast wartość importu spadła aż o 24,5%, do 107,5 mld euro.

W konsekwencji rok 2009 przyniósł radykalną poprawę bilansu polskich obrotów handlowych z zagranicą. Niewspółmiernie głębszy spadek obrotów po stronie importu zaowocował nie tylko powstrzymaniem utrzymującej się we wcześniejszych trzech latach tendencji do szybkiego narastania deficytu wymiany, ale jego radykalną redukcją. Ujemne saldo obrotów towarów zmniejszyło się prawie 3-krotnie, do poziomu niespełna 9,3 mld euro.

Kryzys spowodował nie tylko poważne załamanie obrotów towarowych, ale także znaczące zmiany ich struktury geograficznej i przedmiotowej. W trudnych uwarunkowaniach kryzysowych ujawniła się z jednej strony zróżnicowana odporność na kryzys i chłonność importową poszczególnych rynków, z drugiej zaś zróżnicowana odporność eksportu poszczególnych grup towarowych na głębszą dekonjunkturę.

W warunkach kryzysu relatywnie niższe załamanie eksportowe notowano na rynkach rozwiniętych, a równocześnie relatywnie wyższą odporność na kryzys obserwowano w eksporcie towarów wyżej przetworzonych, z reguły wyżej zaawansowanych technologicznie. Natomiast głębsze załamanie obrotów zaobserwowano w odniesieniu do surowców i produktów niżej przetworzonych.

Wyniki gospodarki światowej w latach 2010 i 2011 okazały się znacznie lepsze od pierwotnych oczekiwań. Jednak aktualne prognozy instytucji międzynarodowych (KE, MFW, OECD i BŚ) wskazują na znaczne prawdopodobieństwo spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego w najbliższych latach. Sytuacja finansowa w gospodarce światowej systematycznie się poprawia, jakkolwiek pozostaje nadal niepewna.

W zespole uwarunkowań koniunkturalnych polskiej wymiany handlowej z zagranicą, zwłaszcza po stronie eksportu, kluczowym czynnikiem jest wzrost popytu wewnętrznego, w tym zwłaszcza popytu importowego na głównych rynkach. Real-

ny wzrost ogólnego popytu krajowego w gospodarkach rozwiniętych ulegnie spowolnieniu do ok. 1,5% w 2013 r., w USA do 2,4%, a w nowo uprzemysłowionych gospodarkach azjatyckich z 7,8% do ok. 4%.

Spowolnienie wzrostu gospodarczego w 2012 r., a także zjawiska w otoczeniu międzynarodowym polskiego handlu zagranicznego dotyczą także popytu wewnętrznego oraz popytu importowego. Dodatkowo zjawiskom tym towarzyszy wzrost napięć i niepewności związanych m.in. z wysokim poziomem bezrobocia w krajach rozwiniętych, co poważnie ogranicza wykorzystywanie potencjału wytwórczego i możliwości wzrostu w dłuższej perspektywie, a także kryzys finansowy w niektórych krajach strefy euro.

W tej sytuacji szczególnego znaczenia nabiera polityka w zakresie handlu zagranicznego, w której dużą rolę odgrywają m.in. instrumenty wspierania eksportu. Stopień wykorzystania niektórych z nich obrazuje także tab. 1.

5. Bariery rozwoju eksportu

Niewystarczające wykorzystywanie instrumentów wspierania eksportu jest jednym z problemów polskiego eksportu. Można je podzielić na kilka grup związanych z miejscem ich powstawania i przyczynami je tworzącymi. Zasadniczy problem istnieje u samych eksporterów – jest nim brak produktów. Prawie połowa eksportujących firm dopłaca obecnie do sprzedaży, ale nie wiadomo, jak długo taka sytuacja będzie możliwa. Zmiana sytuacji w tej dziedzinie powinna nastąpić głównie nie przez zmianę struktury eksportu, lecz struktury produkcji. Najlepsza polityka proeksportowa polega na prowadzeniu dobrej polityki gospodarczej. Chodzi o produkty o zaletach pozwalających na swobodne pokonywanie barier celnych i barier handlowych lub przyciągających uwagę importerów całego świata. Polska należy do grupy krajów eksportujących głównie surowce i półprodukty. Jeżeli zaś w strukturze handlu zagranicznego dominują takie towary, to ze względu na ich substytucyjność przez inne kraje reakcje wolumenowe po stronie eksportu są tak silne, że bilans handlowy ma tendencję do pogarszania się.

Kształtowanie produktu rynkowego ma w Polsce znaczenie tylko teoretyczne, głównie z braku środków finansowych. Dowodem na to jest pozycja liderów, np. światowego przemysłu chemicznego, przeznaczających 20-30% zysku na badania i rozwój. W sytuacji, gdy w tymże przemyśle chemicznym BASF i Dr Port wspólnie finansują programy poszukiwania nowych technologii dla powszechnie znanych produktów – polski eksporter samotnie lub przy współpracy coraz biedniejszych placówek naukowych lub uczelni próbuje nadążyć za świadomym rozwojem techniki i technologii.

Tymczasem dalekowschodnie tygrysy (Korea Płd., Tajwan, Indonezja, Tajlandia) kupują pewien postępek wiedzy dostępnej na rynku (niejednokrotnie także z Polski) i rozwijają go do poziomu światowego lub poprzez powiązania typu *joint venture* zdobywają od razu światowy standard jakości i ekonomicznej opłacalności

produkcji. Wydaje się także, że polski producent nie ma wewnętrznego przekonania do eksportu. Obawa przed zwiększonymi wymaganiami jakościowymi, problemy logistyczne, różna od polskiej mentalność handlowa i życiowa odbiorców oraz problemy z promocją wyrobów firmy to podstawowe hamulce eksporterów. Na szybko rozwijające się doradztwo w powyższych dziedzinach większości eksporterów po prostu nie stać.

Na liście największych polskich eksporterów ciągle dominują duże przedsiębiorstwa, których zarządy mają jedynie ogólne pojęcie o nowoczesnej aktywności rynkowej i proeksportowej strategii działania.

Druga grupa problemów polskich eksporterów to niedomagania infrastruktury umożliwiającej wywóz towarów za granicę. Niesprawne przejścia graniczne, zbiurokratyzowana obsługa celna, powolny i bardzo drogi transport kolejowy, porty morskie o przestarzałym poziomie techniki, bardzo zły stan dróg – to czynniki, które nie pomagają polskiemu handlowi zagranicznemu. Z powodu niesprawnych i drogich portów polscy eksporterzy dokonują własnych inwestycji w magazyny portowe i tabor kolejowy. Jest to sytuacja odwrotna niż w państwach Unii Europejskiej.

Do trzeciej grupy problemów polskiego eksportu zaliczyć można tzw. uwarunkowania zewnętrzne towarzyszące działalności eksporterów. W tej grupie najbardziej ogólnym zjawiskiem jest brak proeksportowej polityki państwa. Przykładem tego są kontyngenty bezcłowe, które przy obecnej polityce kursowej mogą zniechęcić najbardziej ambitnego eksportera. Producenci towarów eksportowych, zamiast rozwijać swoją produkcję, wykorzystują czasową ochronę swojego rynku, zmuszeni są walczyć z tanim importem. Z kolei są osamotnieni przy próbach zdobycia rynków zagranicznych, gdyż stopa procentowa ciągle jest wysoka, złotówka była przez długi okres nadwartościowa, a wzrost cła od importowanych surowców jest mocno utrudniony ze względu na czas zwrotu cła oraz zbiurokratyzowany obieg dokumentów.

Najczęściej wymienianym hamulcem rozwoju jest nadwartościowy kurs złotego. Wydaje się, że dla przedsiębiorstwa działającego na kilku rynkach o różnych walutach swobodnie wymiernalnych problem leży raczej w słabym rynku pieniężnym i braku doświadczeń w zawieraniu transakcji terminowych chroniących przez ryzykiem kursowym.

Problemem wielu eksporterów jest brak świadomości ryzyka kursowego, co przy słabnącej obecnie koniunkturze może decydować o opłacalności wielu transakcji. Zwraca się także uwagę na niedostateczny poziom służb finansowych w firmach, które nie zawsze potrafią w pełni wykorzystać efekty dobrych kontraktów.

Kolejną przyczyną słabnącego tempa polskiego eksportu jest brak przejrzystej polityki państwa w zakresie cel. Bariery taryfowe i pozataryfowe to powszechnie znane utrudnienia w wymianie międzynarodowej. W Polsce liberalizacja obrotu handlowego następuje z wielkimi oporami.

Pewne nadzieje eksporterzy wiążą z reformą centrum administracyjnego i gospodarczego państwa, które może umożliwić im łatwiejszy dostęp do agend rządowych. W ostatnich tygodniach obserwujemy spadek złotego w stosunku do dolara.

Zwraca też uwagę słabnący handel przygraniczny, który może rekompensować deficyt handlowy.

Z przedstawionej analizy wynika, że stopień wykorzystania instrumentów ekonomicznych do rozwoju produkcji eksportowej był niewystarczający, a tym samym handel zagraniczny nie był wykorzystany jako czynnik wzrostu gospodarczego. Bariery, opory i hamulce przeważały nad zachętami do rozwoju eksportu.

Umiejętnie realizowana proeksportowa strategia rozwoju, rozumiana jako aktywne i świadome oddziaływanie władzy gospodarczej na wszystkie sfery gospodarki narodowej w celu realizacji maksymalnych korzyści z międzynarodowego podziału pracy, może stanowić podstawę przyspieszonego rozwoju gospodarczego. Podstawową przesłankę dla stosowania proeksportowych strategii rozwoju stanowią niedoskonałości globalnego mechanizmu rynkowego występujące zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Z uwagi na brak możliwości oddziaływania pojedynczego państwa na zakłócenia występujące w skali międzynarodowej, władza gospodarcza zmuszona jest do przedsięwzięcia ich negatywnego wpływu na konkurencyjność podmiotów krajowych poprzez instrumenty strategii proeksportowej.

Przewiduje się, że w 2013 r. handel zagraniczny będzie miał neutralny wpływ na PKB. Negatywny wpływ słabszego popytu zewnętrznego na eksport może być łagodzony. Jednocześnie deprecjacja będzie sprzyjała produkcji krajowej kosztem importu, co przełoży się na spowolnienie importowe w 2012 roku.

6. Podsumowanie

Z analizy niektórych elementów prowadzonej w Polsce polityki zagranicznej wynika, że nadal istnieje wiele do zrobienia w zakresie eliminacji barier rozwoju. Ministerstwo Gospodarki do tej pory nie uruchomiło centralnego, elektronicznego systemu wymiany informacji gospodarczych. Dużą słabością istniejących rozwiązań jest nadmierne rozproszenie informacji gospodarczych, tak podmiotowo, jak i tematycznie. Wzrost roli handlu zagranicznego wśród czynników wzrostu gospodarczego nakłada na państwo obowiązek tworzenia sprzyjających warunków do jego rozwoju i likwidacji barier ekonomicznych.

Przedstawiona problematyka dowodzi, że na płaszczyźnie wspierania eksportu w polskiej gospodarce jest wiele do zrobienia. Instrumenty ekonomiczne stosowane obecnie są często niedoskonałe. Ich konstrukcja powinna zatem uwzględniać zarówno ocenę eksporterów, jak i, w miarę możliwości, sytuację na rynkach światowych. Wydaje się, że ważną rolę odgrywają też pokonanie problemów logistycznych, poprawa jakości eksportowanych towarów i usług, zwiększenie roli promocji. Na niektóre uwarunkowania, jak np. na słabnącą koniunkturę światową czy też nadwartościowy kurs złotego, polski eksporter nie ma wpływu. Wydaje się, że korzystny kurs prowadzonej w Polsce polityki eksportu stoi pod znakiem zapytania.

Literatura

- Bednarczyk T.M., *Instrumenty wspierania eksportu: kredyty i ubezpieczenia*, PWN, Warszawa 2000.
- Domiter M., *Eksport w doktrynie i polityce gospodarczej na tle procesów liberalizacyjnych i integracyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- Duliniec E., *Marketing międzynarodowy*, PWE, Warszawa 2004.
- Gorynia M., *Międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarczej a polityka ekonomiczna*, „Ekonomista” 1998, nr 3.
- Handel zagraniczny. Organizacja i technika*, red. J. Rymarczyk, PWE, Warszawa 2012.
- Handel zagraniczny nie wspiera już wzrostu polskiego PKB*, http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/451293,handel_zagraniczny_nie_wspiera_juz_wzrostu_polskiego_pkb.html (dostęp 14.10.2010).
- Handel zagraniczny po 2 miesiącach w 2013 r.*, <http://www.mg.gov.pl/node/18094> (dostęp 15.04.2013).
- Jeliński B., *Polityka współpracy gospodarczej z zagranicą*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008.
- Podstawy handlu zagranicznego*, red. H. Treder, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2003.
- Raport o stanie handlu zagranicznego*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007.
- Rosati D., *Polityka proeksportowa*, PWE, Warszawa 2006.
- Wachowska M., *Bodźce eksportowe w polityce państwa w dobie liberalizacji handlu*, Seria: Acta Universitatis Wratislaviensis, red. L. Olszewski, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2011.
- Zboińska B., *Rozliczenia międzynarodowych płatności handlu zagranicznego*, Warszawa 2003.

PRO-EXPORT POLICY ASSESSMENT IN POLAND

Summary: Foreign trade is an important element of economic policy in every country. The article attempts to present and evaluate the policy in this regard with particular emphasis on pro-export policy, both from the theoretical and practical perspective. The assessment of the action in this area is mainly through various economic instruments that can facilitate or be a barrier for the growth of foreign trade. Pro-export policy is particularly important in times of economic crisis.

Keywords: foreign trade, export, politics.